

Pomembna razprava v Vidmu

Bivši furlanski komunistični poslanec in senator Mario Lizzero, ki je kot bivši partizanski komandant eden voditeljev Vsedržavnega združenja partizanov Italije (ANPI), je dal pobudo za razpravo na sedežu krožka Rinascita v Vidmu o problematiki zakonske zaščite Slovencev v Italiji. Razprava je bila tudi zato pomembna, ker so se je poleg komunistov udeležili vidni predstavniki Krščanske demokracije in socialistične stranke. Bivši senator Lizzero je že na zadnjem vsedržavnem kongresu partizanskega združenja ANPI — kongres je bil v Milanu — sprožil vprašanje zaščite slovenske manjšine. Dejal je, da je že poteklo 40 let od proglasitve republike, to vprašanje pa še ni urejeno. Italijanska republika je nastala — je poudaril — iz odporiškega gibanja, zato so politične sile, ki so odporništvo vodile, moralno dolžne, da rešijo tudi vprašanje zakonske zaščite slovenske manjšine. V tem smislu je Lizzero predložil kongresu resolucijo, ki je bila odobrena.

Med razpravo v Vidmu (v ponedeljek, 2. t.m.) je bivši komunistični senator v bistvu ponovil svoja izvajanja z milanskega kongresa in izrazil prepričanje, da bi parlament mogel v kratkem času odobriti zaščitni zakon, ki morda ne bi bil najboljši, a bi gotovo predstavljal začetek reševanja tega manjšinskega problema. Bivši predsednik deželne vlade, demokristjan Comelli je v bistvu soglašal z Lizzero in naglašal, da bi Slovenci morali sprejeti zakon kompromisne narave, kot je prišel na dan v okviru komisije Cassandro. Njegova izvajanja je podprl videmski župan in bivši dolgoletni podtajnik v predsedstvu vlade Bressani. Socialistični senator Castiglione, ki je član senatne komisije za ustavna vprašanja, je opozoril na nesoglasja znotraj koalicije in na odkrito nasprotovanje republikancev in liberalcev, a je kljub temu poudaril, kako po njegovem obstajajo pogoji, ki dovoljujejo odobritev zaščitnega zakona.

V razpravo so posegli številni predstavniki slovenskih kulturnih organizacij v videmski pokrajini, ki so predvsem zavrnili očitke in obtožbe, češ da Slovenci zahtevajo preveč, in ponovno obrazložili temeljne točke zaščitnih norm za slovensko narodno manjšino v Italiji v celoti ter za Slovence v videmski pokrajini še posebej.

dalje na 6. strani ■

Predsednik vlade Craxi je odstopil

Kot je bilo napovedano, je predsednik vlade Craxi odstopil. Na pustni torek se je predstavil senatu, prebral štirinajst tipkanih strani dolg govor, ob sklepu katerega je sporočil svoj odstop. Kot glavni razlog za ta korak je navedel ozračje v vladni večini, ki naj bi bilo neznosno. Takoj nato je obiskal Kvirinal, kjer je predsedniku republike uradno sporočil svoj odstop. Državni poglavar je danes (v četrtek, 4. t.m.) začel z običajnimi posveti, ob koncu katerih bo imenoval novega mandatarja za sestavo vlade.

Predsednik Craxi je bil na oblasti več kot tri leta in pol, kar je za italijanske razmere že pravi rekord. Med njegovim vladanjem je Italija dosegla več pomembnih uspehov. Predvsem se ji je posrečilo znatno omejiti inflacijo in odpraviti mnoge gospodarske težave. To seveda ni samo zasluga Craxijeve vlade, saj so na stanje gospodarstva vplivali tudi povoljni mednarodni dejavniki, vendar Craxi povsem upravičeno poudarja te uspehe, ki so bistvene važnosti za nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj v državi.

Nasprotniki in tudi nekateri zavezniki pa Craxijevi vladi očitajo, da ni bila sposobna narediti reda na nekaterih ključnih področjih, kot so zdravstvo, sodstvo, šol-

stvo, javni prevozi in pokojninski sistem. V tem pogledu so se razmere celo poslabšale — pravijo kritiki — kar potrjuje šibkost Craxijeve vlade.

Vsi ti in še drugi problemi bodo z vso ostrino prišli na dan v prihodnjih dneh, ko se bo mandatar, ki ga bo določil predsednik republike, trudil sestaviti novo vlado. Kaj se bo ob koncu pogovorov na Kvirinalu zgodilo? Na papirju bi moralo biti vse jasno. De Mita in Craxi — glavna tajnika obeh najmočnejših strank v dosedanji vladni koaliciji — sta se že v lanskem juliju bila sporazumela o nekakšni zamenjavi v vodstvu koalicijske vlade. Njeno predsedstvo bi do konca zakonodajne dobe (do junija 1988) pripadlo Krščanski demokraciji, tudi zaradi tega, ker se Craxi od stranskega vsedržavnega kongresa dalje (kongres bo na začetku aprila letos) namerava posvetiti delu v lastni stranki.

Zadeva pa ni tako enostavna, kot se zdi na prvi pogled, ker socialisti po svoje tolmačijo vsebino lanskega julijskega sporazuma in predvsem trdijo, da do zamenjave v palači Chigi ne more priti in ne bo prišlo samodejno.

Začela se je torej kriza, katere rešitev ne bo lahka in ki se celo more končati z razpisom predčasnih političnih volitev.

Kaj predlaga Gorbačov Amerikancem

V Moskvi je bila tiskovna konferenca, na kateri so sovjetski vojaški in politični glasniki podrobneje orisali zadnji predlog sovjetskega voditelja Gorbačova. Sovjeti predlagajo odpravo vseh jedrskih raket na srednji dolet v Evropi. To se pravi, da bi bilo treba odstraniti s tega področja sveta vse sovjetske rakete SS-20 in vse zahodne rakete Peshing in Cruise. Na Zahodu naj bi ostalo le 100 takih raket, in sicer na ozemlju Združenih držav, prav toliko pa naj bi jih ohranila Sovjetska zveza, in sicer v azijskem delu svojega ozemlja. Kakorhitro bi bil tak sporazum dosežen, bi bili Sovjeti pripravljeni umakniti vse svoje rakete na kratek dolet, ki jih imajo zdaj v Vzhodni Nemčiji in na Češkoslovaškem. Teh raket pa ne bi uničili, marveč bi jih premestili na sovjetsko ozemlje in bi tam služile kot predmet pogajanj za morebitni dodatni dogovor o raketah na dolet pod tisoč kilometri.

Na tiskovni konferenci so tudi omenili možnost novega vrhunškega sestanka med

Reaganom in Gorbačovom, vendar le pod pogojem, da bi bil tak sestanek zelo dobro pripravljen in da bi Združene države pozitivno reagirale na predlog Gorbačova. Prav tako v Moskvi ne izključujejo, da bi se še pred koncem tega meseca sestala zunanja ministra obeh držav. Tudi ta sestanek pa je odvisen od že omenjene ameriške reakcije.

Sovjetski glasniki so tudi poudarili, da je njihova država pripravljena sprejeti učinkovito tuje nadzorstvo nad demontiranjem raket, če bo dosežen sporazum z Amerikanci. Seveda bi moralo isto veljati tudi na drugi strani.

Sovjeti so že uradno izročili predlog voditelja Gorbačova tudi ameriškim sobesednikom na ženevskih pogajanjih. Sedanja faza teh pogajanj se bo po vsej verjetnosti podaljšala, kar je seveda logično zaradi novosti, ki jih ponujajo Sovjeti.

V svetu se medtem nadaljujejo pozitivne ocene sovjetske geste. Italijanski ob-

dalje na 8. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 8. marca, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Sneženi možje po zraku lete«, radijska igra (Jaša Zlobec); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Radijski kviz o Primožu Trubarju; 15.10 Športni in glasbeni popoldan; 16.00 Športne novice; 17.30 Prenosi z naših prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 9. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Pričevanja o Tigru; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Li i iz naše preteklosti: Jožef Podreka; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Pravljici vrtljak«; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: mezzosopranistka Bernarda Fink, pianistka Blaženka Arnič; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 10. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Nediški zvon; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Beleška - Prehrana in zdravje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 16.00 V znamenju Rdečega križa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: mezzosopranistka Bernarda Fink, pianistka Blaženka Arnič; 18.00 Izvirna radijska igra: Josip Tavčar: »Samomor«, kriminalka; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 11. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Poti do branja; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Rastline: strupi ali zdravila? - Nestranska stiska in trda stvarnost sta kovali našega človeka in njegovo umetnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 Križem-kraži!; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pihalni kvintet RTV Ljubljana; 18.00 Kulturni in družbeni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 12. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Od Milj do Devina; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Naš jezik - Film, kultura, realnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroci in šola; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Ženski zbor »Koral-lerna« iz Lunda na Švedskem; 18.00 Četrtekova srečanja: »Iz snežniških gozdov na balkanski jug«, spomini Alojza Zidarja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 13. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Spoznavajmo naš mali, nevidni svet! - Ščedensko narečje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Naš jezik; 14.20 Ne prezremo!; 15.00 V svetu filma; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 14. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v stolnici v Vidmu: orkester »Haydn Philharmonia«; 11.30 Bio-vrt - »Čej so tiste stazice« - oddaja iz Kanalske do I e; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Kaj je v vreči?«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladinski zbor Glasbene matice iz Trsta; 18.00 Dramska vetrovica: Adrijan Rustja: »Ribiči«, folklorno - dokumentarna oddaja; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tisk tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

„NOVA REVIIJA“ POD OGLEDALOM

V Sloveniji se nadaljujejo polemike proti zadnji, 57. številki »Nove Revije«. Potem ko je njeno vsebino obsodil predsednik Socialistične zveze Jože Smole na posebni tiskovni konferenci, na katero je zbor urednikov in sodelavcev že odgovoril, je o zadevi razpravljalo predsedstvo Socialistične zveze. Že pred tem so se oglašile tudi druge organizacije. V sporočilu s seje predsedstva Socialistične zveze je spet obsodba omenjene številke Nove Revije, v kateri avtorji razmišljajo o položaju in perspektivah slovenskega naroda pod skupnim naslovom prispevkov za slovenski nacionalni program. V sporočilu je obtožba, češ da so v reviji protikomunistične, protisamoupravne in protijugoslovanske teze. Zaradi nesprijemljivega pisanja nekaterih avtorjev še tako odprta in demokratična

Socialistična zveza ne more sprejeti nekaterih poudarkov. Pri tem omenja stališča o položaju slovenskega in drugih narodov Jugoslavije, o vlogi Zveze komunistov in jugoslovanske ljudske armade ter ocene o vojnem času in sedanjih družbenih ureditvah. V izjavi pa je rečeno, da si bo Socialistična zveza tudi vnaprej prizadevala za demokratične, strpne in strokovno argumentirane razprave, vendar ob spoštovanju načela, na katerem je zgrajena samoupravna demokracija.

Že pretekle dni so se oglašili tudi drugi predstavniki. Sodelavci »Nove Revije« pa se sklicujejo na svobodo mišljenja in na prepričanje, da ne more nihče kratiti slovenskemu človeku pravice in dolžnosti, da razmišlja o temeljnih vprašanjih lastnega naroda.

Za spoštovanje človekovih pravic

Na Danskem so — podobno kot v drugih skandinavskih državah — osnovali poseben odbor za vzajemnost z gibanjem Listina 77, ki že deset let nastopa v obrambo človekovih pravic v podubčevski Češkoslovaški.

Švedska vladna socialnodemokratska stranka se je odločila, da spodbudi sprejetje sankcij proti Južni Afriki, pa čeprav se je država doslej držala nenapisanega pravila, da uvaja sankcije le v okviru skupnih pobud Združenih narodov. Ministrski predsednik Carlsson pa je dejal, da je apartheid prehuda zadeva, da ne bi ukrepali tudi samostojno.

Združene države so predložile komisiji

Združenih narodov za spoštovanje človekovih pravic, ki zaseda v Ženevi, osnutek resolucije, ki obsoja Kubo zaradi mučenja zapornikov in zatiranja opozicije. Ob tem so se zbrali v švicarskem mestu nekateri begunci s Kube. Izobraženec Armando Valladares, ki je prebil 22 let v kubanskih zaporih, je časnikarjem dejal, da je mučenje na Kubi običajna zadeva. S seboj je privedel bivše zapornike, ki so v ječi izgubili vid, nogo ali kak prst. Poudaril je, da je 15 odstotkov Kubancev zbežalo v tujino, torej kar milijon 400 tisoč ljudi. Političnih zapornikov je 14.200. 14.000 jih je po delovnih taboriščih, 200 pa v samcah po zaporih.

ANDREOTTI
V MOSKOVSKI PRAVDI

Italijanski zunanji minister Andreotti, ki je bil pred kratkim na uradnem obisku v Moskvi, je imel daljši intervju, ki ga je objavilo sovjetsko partijsko glasilo Pravda. Intervju je v celoti posvečen mednarodnim problemom, posebej še odnosom med Vzhodom in Zahodom in prizadevanju za popuščanje oboroževalne tekme v svetu.

Andreotti med drugim izjavlja, da bi

se v sedanjem trenutku ne smele oslabiti pozicije ameriškega predsednika Reagana, saj mora ta zdaj nadaljevati svoj dialog z Gorbačovom. Italijanski zunanji minister je prepričan, da je pomiritev v svetu možna predvsem s tem, da se odpravi obojestransko nezaupanje, ki je toliko let zastrupljalo mednarodno ozračje. Andreotti je izrazil prepričanje, da bo v prihodnosti možno zgraditi svet brez jedrske nevarnosti. O tej nevarnosti smo dobili poučno opozorilo ob jedrski katastrofi v Černobilu — je pripomnil šef italijanske diplomacije.

Nova žrtev afere Irangate v ZDA

Podravnatelj obveščevalne službe CIA Robert Gates, ki ga je bil predsednik Reagan pred kratkim predlagal za novega načelnika te ustanove, je umaknil svojo kandidaturu zaradi polemik, ki so nastale po objavi izsledkov preiskovalne komisije, ki jo je vodil bivši senator Tower. Komisija je namreč ugotovila soodgovornost CIE pri tajnem prodajanju ameriškega orožja Iranu in domnevnem prenosu izkupička na račune protisandinističnih gverilcev iz Nikaragve.

Vest o umiku kandidature je sporočil novi šef kabineta predsednika Reagana Baker. Njegov nastop je že pokazal, da se

je Bela hiša po treh mesecih omahovanja odločila za korenitejšie ukrepe v zvezi z afero in za poskus povečanja ugleda predsednika Reagana. Baker je med drugim napovedal, da se bo predsednik kmalu setal s časnikarji za neposredno razčiščenje odprtih vprašanj. V sredo zvečer po krajevnem času pa je imel Reagan televizijski govor o aferi Irangate.

Robert Gates bo ostal podnačelnik CIE. Do nadaljnega odstopa pa je prišlo med svetovalci Bele hiše. Umaknil se je Wallison, ki je sodeloval pri oblikovanju odgovorov Bele hiše na polemike o aferi v zadnjih mesecih.

Boris Pahor

Posebnost književnosti majhnega naroda

Član majhnega naroda mora sprejeti pripadajoči mu del književnosti.

KAFKA

Objavljamo drugi poseg pisatelja Borisa Pahorja na »2. mednarodnem srečanju pisateljev ob meji« v Portorožu od 20. do 22. februarja 1987.

»Spomin malega naroda,« pravi Kafka, »ni manjši od spomina velikega, zato prvi temeljiteje predeluje snov, ki mu je pri roki. Sicer le-to zaposluje manj literarne zgodovinarje in je književnost manj zadeva književne zgodovine in bolj zadeva vsega naroda, čeprav ni povsem čista, vendar gotovo vzdignjena. Zakaj zahteve, ki jih terja narodna zavest znotraj majhnega naroda od posameznika, obvezuje slehernika, da je zmeraj pripravljen sprejeti nase pripadajoči del književnosti, živeti zanjo, jo zagovarjati in sproti braniti, čeprav je ne ustvarja in mogoče tudi ne pozna.«

Menim, da je pisatelj v tem zelo zgoščenem odstavku nanizal pomembne resnice, ki bi zahtevale daljše obravnave; zdi pa se mi nujno, da v tem kratkem poročilu poudarim predvsem dve. Predvsem je osnovnega pomena spoznanje, da je pri majhnih narodih književnost skorajda bolj zadeva celega naroda na splošno kot pa njegovih literarnih zgodovinarjev. Ni namreč rečeno, da slovstveni zgodovinarji niso potrebni, ti seveda morajo biti, življenjskega pomena pa je vsekakor v prvi vrsti to, da občestvo čuti, kako ga književnost predstavlja, kako je v književnem delu uresničeno. Prav gotovo, mogoče je, da je tako književno delo manj čisto, kot pripominja Kafka, a prav zato, ker je v njem narodni osebek vzdignjen iz vsakdanje resničnosti, vanj projiciran in hkrati v njem sublimiran — je tako delo za njegovo skupnost nadvse dragoceno.

In kot to velja za majhen narod, tako ista resnica še bolj velja za neko skupnost, ki je ločena od narodne glavnine, takih skupnosti pa imamo po vseh celinah nič koliko, pri nas pa zapovrstjo živimo v njih na Tržaškem, na Koroškem, tukaj v Istri, na Južnem Tirolskem, na Furlanskem, pri Ladincih itd. itd. In nedvomno je tam, kjer so take skupnosti ohranile svojo identiteto in niso postale samo folklorni fenomen, prav književnost tista, ki je ena izmed pglavitnih postavk njihovih zavesti.

Druga Kafkova ugotovitev je prav tako izredna. »Znotraj majhnega naroda,« pravi, »zahteve, ki jih terja narodna zavest od posameznika, obvezuje slehernika, da je zmeraj pripravljen sprejeti nase pripadajoči del književnosti.«

Tukaj je vprašanje obstoja neke skupnosti še bolj precizirano. Majhni skupnosti namreč ne more zadoščati, da se vidi v svoji književnosti, da se v nji potrjuje, to je sicer potrebno, a bi v tem primeru lahko bilo omejeno na neko načelno sprejeto dolžnost, kar pa bi bilo premalo; zato mora vsak posameznik uvideti, da je tudi od njega odvisno, kako in koliko se bo skupnost, kateri pripada, reševala. In ker so torej rodne prvine vse zbrane in povičane v občestveni književnosti, je nujno, da si jih vsak zase prisvoji v tolikšni meri, v kolikšni čuti, da jih lahko življenjsko uresniči. Pri tem ne igra prvenstvene vloge to, kako intenzivno jih bo uresničeval, absolutno nujno pa je, da sprejme zase pripadajoči del književnosti, to je del tiste zavesti, tiste vere v vrednost in obstoj občestva, ki ga je ustvarjalna osebnost konkretizirala v književnem delu in tako potrdila skupno identiteto.

Seveda v tem trenutku bolj kot pripadnik majhnega naroda razmišljam kot član njenega ločenega dela, ki je izpostavljen asimilacijskemu procesu, kateremu se upira. In v tem kontekstu moram reči, da se slovenski življenj, kot celota, pozitivno vede do svoje književnosti; čeprav živi zunaj slovenskih mej, se obnaša kot zaveden osebek. Manj pa je spodbudna ugotovitev, da posameznik ne čuti kot svojo nalogo, da v svojem početju uresniči obvezo, ki mu jo nalaga domača književnost. In tukaj ne bi omenjal tistega razpoloženja, ki bi rekli, da je mlačno ali pasivno razmerje do usode skupnosti, bolj gre za umanjkanje prav glede bistva, ki ga Kafka pod-

črtuje, ko v nadaljevanju pravi: »Kar se pri velikih književnostih odigra spodaj in pomeni nepogrešljivo klet stavbe, se dogaja tukaj (v književnosti majhnega naroda) pri polni svetlobi; kar se tam dopušča, da nastane kot trenutno se odvijajoče, pripelje tukaj nič manj kot do odločitve o življenju in smrti vseh.«

Bistvo vprašanja je torej bolj kot gradnja solidnih temeljev — in nihče ne trdi, da niso potrebni! — dogajanje v sončni luči, to se pravi nenehna priprava na zasede, predvsem pa vztrajno iskanje potrdila svoje enkratnosti in upravičenosti. Velike narodne skupnosti namreč niso v nevarnosti, zato je njihova književnost lahko sproščena in lagodna; pri majhnem narodu — oziroma pri njegovi ločeni skupnosti — pa prihaja prav v književnosti do izraza skrb za obstanek. Zato je v tem primeru književnost pred usodnima aut-aut: ali izraža neko izvirno, istovetno, življenja sposobna bit ali pa tega ni zmožna. V tem drugem primeru, pravi Kafka, bo namesto o življenju vseh ne-govor o njihovi smrti.

Ta nujnost zvestobe svoji biti, ki je edino poročstvo, da narodnega subjekta ne bo konec, da se nadaljevanje na 3. strani ■

PUST IN SMEH

Pust velja za praznik smeha in veselja, za dan šale in brezskrbne zabave. Pustni dnevi so s svojimi maskami in pustnimi-alegoričnimi vozovi tudi priložnost za ironijo in pikro spremljanje vsakdanje stvarnosti. Niso vse maske enako učinkovite in vsi vozovi tudi ne enako prepričljivi, vendar vsi skušajo privabiti v ljudi, ki jih opazujejo, zdravični smeh na usta, da bi tako ublažili negativna dejstva, ki jih hočejo ožigosati. Ni pa ta smeh vedno sproščen in vesel, lahko je tudi grenak in bridek. Prav zaradi tega bo mogoče prav, da se ob pustu zamislimo o tem, kaj je smeh, katero vlogo opravlja v našem življenju.

Kot pravi francoski filozof Henri Bergson, ki je smehu posvetil eno svojih najbolj znanih del, je smeh sredstvo, s katerim človeštvo razoroži, oziroma kaznuje nekatera obnašanja. Še posebej je smeh kazen za vse, kar je togo, statično, se ponavlja, postane mehansko, za vse, kar ovira sproščeni in urejeni tok življenja. Pravzaprav, vsaka togost je smešna, smeh pa je kazen zanjo. V nekem smislu je zato smeh skrajno konservativna zadeva, saj ohranja človeško ustaljenost, normalnost. Vse, kar je izven reda, kar gre čez mero, je namreč smešno.

Kaj pa je smešno?, se lahko vprašamo. In spet si lahko odgovorimo z istim Bergsonom, ko ugotavlja, da »nič ni smešnega izven tega, kar je strogo človeško«. In nadaljuje z vrsto primerov, n. pr. psa, ki je smešen, ker so ga nerodno ostrigli, ali pokrajine, ki je sama po sebi lahko lepa, očarljiva, veličastna, nepomembna ali grda, vendar nikoli smešna. Smešna pa lahko postane, in teh primerov ne manjka tudi v naši bližnji okolici, ko človek neprimer- no poseže vanjo s svojim delom.

nadaljevanje na 7. strani ■

Smrt mladega umetnika

Smrt je nekaj nedoumljivega in bridkega, če pa gre za smrt mladega, izjemno obetajočega človeka, je nedoumljivost in bridkost še toliko bolj pričujoča. Svojevoljno je odšel od nas absolvent oddelka za filmsko in televizijsko režijo na Akademiji za gledališče, film in televizijo Borut Blažič, letošnji dobitnik univerzitetne Prešernove nagrade.

Njegov profesor Matjaž Klopčič je v nekrologu zapisal, da sodi Blažičev študijski film »Konjiček« po soglasni oceni med najboljše, kar smo sploh kadarkoli ustvarili pri našem filmu, njegov kompletni dosežek v celokupnem oblikovanju in snovnem rezultatu pa daleč presega približno študijska merila ob podobnih nalogah, ki jih filmske šole sprejemajo. Izvirno, močno, kompozicijsko vseskozi pregledno in z redko opaznim občutkom za preplet vseh elementov, ki ustvarjajo v zapleteni filmski tehnologiji kompletno podobo: Blažič je napravil visoko poetično in vznemirljivo

delo, ki ga moremo vključiti med najboljše motive naše literarne in filmske dediščine ... Tako je menil o izjemno nadarjenem umetniku njegov mentor.

Ne da bi se ob tej priložnosti spuščali v ugibanja, zakaj se je mlad človek odločil za tako usoden in nepreklicen korak, moramo omeniti zelo zanimivo študijo Nika Grafenauerja »Oblike slovenskega samomora«, objavljeno v zadnji številki Nove revije. Pred tem problemom si ne smemo zatiskati oči, kajti gre za reči, ki presegajo ozke socialne in privatne motive.

Prav tako ne bi smeli prezreti podatka, da so zabeležili v februarju v Sloveniji deset samomorov, kar je celo za Slovenijo, ki je prav pri vrhu tozadevnih statistik, nekaj grozljivega. Če se lotevamo reševanja gospodarske krize docela voluntaristično, bi morali posvetiti iskanju poti iz moralne krize uso pozornost in se takoj lotiti ukrepov.

Ž. P.

Dimitrij Rupel v DSI

Antagonizem med vedno na novo porajajočim se dogmatizmom in poskusi liberalizacije v kulturno-politični zgodovini povojne Slovenije — to je bila osrednja tema ponedeljkovega predavanja prof. Dimitrija Rupla v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu. Vsa povojna prizadevanja za priznanje pluralizma, vsaj na kulturnem področju, pa so tesno povezana z Edvardom Kocbekom. V kratkem historiatu kulturno-političnega razvoja v povojni Sloveniji se je predavatelj najprej zaustavil pri letih 1951-52, torej pri dobi, ko je Edvard Kocbek objavil knjigo novel »Strah in pogum«. Prvo in edino pozitivno oceno je tedaj v Trstu napisal Boris Pahor, v naslednjih tednih in mesecih pa so se zvrstili napadi uradnih kritikov, ki so Kocbekovo knjigo zmleli. Tone Fajfar jo je odklonil v imenu vseh, ki so se udeležili narodno-osvobodilnega boja, Miško Kranjec jo je označil kot negacijo literature, Josip Vidmar pa kot negacijo vsakršne morale.

Proti koncu 50. let je slovensko kulturno javnost vznemirila polemika med Vidmarjem in Zihnerlom o Leninu in Tolstoju, sredi 60. let so ukinili revijo »Perspektive«, vendar so se istočasno pojavili poskusi liberalizacije. Leta 1975 je bil po eni strani sprejet zakon o univerzah, ki uvaja za predavatelje obvezno moralno-politično kvalifikacijo, obenem pa je v tržaškem »Zalivu« izšel Kocbekov intervju. Na začetku 80. let se pojavi »Nova revija«, leta 1985 pa plenum kulturnih delavcev Osvobodilne fronte sprejme zamisel o enotnem slovenskem kulturnem prostoru, ki daje možnost za dialog tudi Slovincem izven matice. Pojavi iskanja pluralizma pa so vedno povezani s Kocbekom, njegovo tezo, da je za razvoj socializma zelo škodljivo predolgo ohranjanje »obsednega stanja« in nenehno sklicevanje za nevarnost od zunanjega in notranjega sovražnika, ker to zožuje državljanske svoboščine.

V razpravi so seveda prišla na dan tudi najaktualnejša vprašanja, ki so po eni strani povezana s predlogi dogmatikov za sprejem ustavnih sprememb, ki naj bi uvedle gospodarski in kulturni centralizem, po drugi pa s široko in tudi dokaj vročo polemiko razpravo o vsebini zadnje 57. številke »Nove revije«. Peterlinova dvorana je bila za to priložnost zasedena do zadnjega kotička.

Protesti zaradi dogodkov v športni palači

Vrstijo se protesti zaradi dogodkov, ki so se pripetili na tekmah medšolskega rokometnega turnirja v Trstu, ko so navijači italijanskih šol žalili igralce in navijače liceja »France Prešeren«. Zavodski svet te šole je na zadnji seji ostro obsodil dogodek in izdal poročilo, ki označuje kot nedopustno dejstvo, da profesorji, ki so spremljali igralce italijanskih šol, niso posegli in preprečili grobo žaljenje ne samo naših dijakov, pač pa celotne slovenske skupnosti v Italiji. Tako obnašanje je še toliko bolj nedopustno — je dalje rečeno v tiskovnem poročilu — ko gre za medšolska srečanja, na katerih bi si pričakovali sicer vroče, vendar nikakor ne žaljivo navijanje, saj je vzgajanje mladih k spoštovanju etničnega, socialnega in verskega pluralizma ena pglavitnih vlog šolanja in izobraževanja. Če šole ne poskrbijo za pravo vzgajanje svojih dijakov, potem se ne smemo čuditi, če se športne prireditve vse prevečkrat spremenijo v vandalizem, če na igriščih prihaja do prelivanja krvi. Zavodski svet liceja Prešeren se je tudi zahvalil

ravnateljici prof. Lauri Abrami za odločen poseg pri šolskem skrbništvu, kakor tudi predsedniku Združenja slovenskih športnih društev v Italiji dr. Odu Kalanu za protestno pismo, ki ga je odposlal šolskemu skrbniku Ottavianu Corbiju.

—o—

COSSIGA IN STO ŽUPANOV

Predsednik republike Cossiga je v soboto, 28.2., sprejel na Kvirinalu župane iz sto občin, ki so bile prejšnji teden zastopane na veliki razstavi v palači Svetega Mihaela v Rimu. Kot znano, je bila med temi občinami tudi devinsko-nabrežinska, in med povabljenimi gosti na Kvirinalu je bil tudi njen župan Bojan Brezigar. Predsednik Cossiga je županom izrekel pohvalo in zahvalo za uspešno delo; poudaril je, kako dragocena je ustvarjalna moč tudi majhnih občin za razvoj celotne državne skupnosti. Cossiga je tudi izjavil, da so krajevne avtonomije potrebne korenitih preosnov, v skladu z modernimi družbenimi in gospodarskim razvojem.

Iz delovanja Slovenske skupnosti na Tržaškem

Pokrajinski izvršni svet Slovenske skupnosti v Trstu je na svoji zadnji seji obravnaval politični položaj po odobritvi sklepa v tržaškem občinskem svetu o namestitvi sinhrotrona pri Bazovici, katerega nasprotujeta krajevno prebivalstvo in vsa slovenska narodna skupnost, s posebnim ozirom na potek preverjanja, ki je v teku med strankami koalicije na tržaški občini in pokrajini.

V okviru teh preverjanj je Slovenska skupnost poleg drugih vprašanj postavila zahtevo, da kot predstavnica slovenske manjšine dobi zastopstvo v upravnem odboru Ustanove za znanstveno raziskovanje, kar je še toliko bolj upravičeno po vsiljenem sklepu o razširitvi omenjenega področja proti Bazovici. Kljub tej utemeljenosti in izjavam samega predsednika Družbe za zgraditev sinhrotrona prof. Rubbie, ki je na srečanju s predstavniki nekaterih slovenskih organizacij dejal, da razume »stališče in širše zahteve prizadete slovenske manjšine«, pa ta zahteva Ssk doslej ni naletela na razumevanje. Zato bo še na-

prej vztrajala na stališču, da slovenska narodna skupnost mora dobiti svoje predstavništvo v omenjeni Ustanovi, da bo mogla barniti pravice in koristi slovenskega prebivalstva.

Zato je povsem neutemeljeno — poudarja poročilo Ssk — poročanje italijanskega dnevnika o poteku zadnjega srečanja strank koalicije v sredo 25. feb. v zvezi z imenovanji predstavnikov v razne ustanove, češ da določevanje omenjenih predstavnikov poteka brez zapletljivosti in nasprotovanj.

nadaljevanje na 7. strani ■

Občni zbor MPZ Valentin Vodnik

Moški pevski zbor Valentin Vodnik je prejšnjo soboto, 28. februarja, imel v društvenih prostorih v Dolini svoj redni občni zbor. Iz predsedniškega poročila Marina Kermeca je bilo razvidno, da je zbor imel lani vrsto pomembnih uspehov, med katerimi bi veljalo predvsem omeniti gostovanje v Subotici in decembrski slavnostni koncert, s katerim so počastili 30-letno delovanje svojega pevovodje Ignacija Ote. Predsednik Kermec pa se je v svojem posegu dotaknil tudi nekaterih problemov, ki jih mora reševati zbor in so predvsem v zvezi z zavzetostjo pevcev in njihovo prisotnostjo in sodelovanjem pri vajah in dejavnostih zbora.

Sledilo je blagajniško poročilo in živahna razprava. Pevci so se v glavnem sklicevali na predsednikovo analizo in skušali nakazali rešitve za težave. Na občnem zboru je bil potrjen za predsednika Marino Kermec, sestavili pa so tudi zborov odbor, ki bo moral voditi delovanje tega pomembnega pevskega sestoja v naslednjem delovnem letu.

Zanimiv pustni sprevod v Miljah

Tudi letos se je ogromna množica udeležila 34. miljskega pustnega sprevoda. Lepo vreme je namreč v nedeljo privabilo radovedneže in veseljake, da so se ob spremljanju voz zabavali, se smejali, a obenem tudi pomislili na marsikatero aktualno in pereče vprašanje, na katerega so vozovi opozarjali.

Tudi letos se je sprevoda udeležilo lepo število skupin; kar osem jih je pripravilo svoje vozove in maske. Posebna komisija je ocenila za najboljšo skupino Lampo, ki se je predstavila z alegorično satiro na račun zvezne vojne. Seveda sta na vozu bila Reagan in Gorbačov, zraven pa vrsta drugih politikov in predstavnikov. Na

drugo mesto se je uvrstila skupina Brivido, ki je ponazorila problem onesnaževanja in jedrske nevarnosti. Na tretje mesto pa je komisija postavila skupino Spazacimini, ki je predstavila italijanske gospodarske uspehe, oziroma tiste dejavnosti, ki častno predstavljajo Italijo v svetu. Ob teh so sodelovale še skupine Trottole, Bulli e pupe, Più che cisti, Mandrioi, Spasimo in Bellezze naturali.

Vsekakor pa je tudi letošnji miljski pust lepo uspel, v veliko veselje organizatorjev, a tudi udeležencev, predvsem otrok, ki so se veselili in zabavali ob mimohodu voz in mask, ob glasbi in številnih šalah.

Nova zdravstvena struktura v Nabrežini

Prebivalci devinsko-nabrežinske občine bodo še pred koncem tega leta dobili novo, sodobno zdravstveno strukturo. Zdravstvene usluge prejemajo sedaj v neprimerni stavbi, ki ne razpolaga z vsemi potrebnimi udobnostmi, kot sta na primer centralno ogrevanje in dvigalo. Za preureditev sedanje stavbe in ustanovitve zdravstvenega okraja bi bila potrebna znatna gradbena popravila. Zato se je občinska uprava raje odločila za nakup novega sedeža za zdravstvene usluge, in sicer v bližini trga ter nedaleč od sedanjega središča. Financiranje novega sedeža so za dve tretjini krili z izkupičkom od prodaje starega sedeža, eno tretjino pa bo prispevala Krajevna zdravstvena enota iz deželne sklada za zdravstvene strukture.

V novi stavbi bo sedež otroške in družinske posvetovalnice, ambulanta za injekcije, prostori za javno zdravstvo in naravno varstvo ter za razne zdravstvene usluge. Zraven bo urad za upravne posle in za rezerviranje zdravniških izvidov in specialističnih pregledov. Novi sedež je prilagojen varnostnim predpisom in nima arhitektonskih pregrad. Dokončan bo predvidoma letos poleti in bo zato lahko pričel delovati že pred koncem leta. Predvidena pa je tudi popolna prenova vseh družbenih in zdravstvenih uslug v občini. Krajevna zdravstvena enota namreč preureja sedež Središča za umsko zdravljenje, občina pa dom za ostarele »Bratje Stuparich« v Sesljanu. Nedavno tega je ustanovila tudi novo posebno strukturo za prizadete osebe.

Mavrica solidarnosti v Nabrežini

Dolga mavrica, ki bo simbolično združila mlade iz različnih krajev sveta v boju proti lakoti na svetu, je simbol prireditve z naslovom »Mavrica solidarnosti«, ki bo v nedeljo, 8. marca, ob 16. uri v občinski telovadnici v Nabrežini. Prireditve bežno spominja na lansko pobudo devinsko-nabrežinske občine ob mednarodnem letu miru, vendar bo obogatena s kakovostno mednarodno prisotnostjo.

Nabrežinskemu občinstvu se bo namreč predstavil zbor Atlantskega Zavoda Združenega sveta iz Južnega Walesa, ki nastopa po vsej Italiji z namenom, da zbere nekaj prispevkov za boj proti lakoti v svetu. Sestavlja ga 50 pevcev različnih narodnosti. Predstavil bo izbor pesmi izmenično s študenti Zavoda Združenega sveta iz Devina, z dijaki slovenskih in italijanskih nižjih srednjih šol devinsko-nabrežinske občine ter z dijaki šol iz pobratenih občin Buj in Ilirske Bistrice v pravi mavrici luči, zvokov in barv.

Program, ki so ga v celoti pripravili mladi, noče biti le prireditve, ampak tudi skupna obveza za plemenit in človečanski cilj, za katerega je današnja družba premalo dovzetna.

Bazovci prvi na Opčinah

Sinhrotron, neobjektivnost poročanja v sredstvih javnega obveščanja, prepričal vesil in bližnjevzhodna križa, kriza Slovenskega stalnega gledališča, tragedija ciganskih otrok, ki jih preprodajajo, da krađejo in prosjačijo po italijanskih velemedstih — to so bili osrednji argumenti alegoričnih vozov 21. kraškega pusta, ki je bil v soboto, 28.2., na Opčinah. Skupno se je zvrstilo 11 vozov, 5 skupin, štiri godbe na pihala in več posameznih mask. Vzduš-

je je bilo ob še dokaj lepem vremenu veselo, razigrano in pristrčno, za kar sta poskrbela tudi kralj in kraljica pusta, ki sta se med pustnim sprevedom pripeljala v kočiji.

Med pustnimi vozovi je žirija podelila največ točk Bazovici, ki se je predstavila z najštevilnejšo skupino in vozom z naslovom »Bazovica ne«. Pred predsednikom ustanove, ki bo zgradila sinhrotron dr. Rubbio, so bežale najrazličnejše živali, češ ekološka sestava se bo s sinhrotronom povsem spremenila. Drugo nagrado sta si z istim številom točk razdelila šempolajski in voz iz Repniča. Šempolajci so duhovito polemizirali s poročanjem italijanskega dnevnika, še posebej kot piše o Slovencih. Skupina iz Repniča pa je prikazala šahovski dvoboj med Reaganom in Gorbačovom za posest s petrolejem bogatih bližnjevzhodnih držav. Tretja nagrada je pripadla vozu iz Padrič in Gropade, nakar so se zvrstili z malenkostno razliko v prejetih točkah ostali, med temi openski, ki je prikazoval finančno krizo Slovenskega stalnega gledališča v Trstu.

Med maskiranimi skupinami so zmagali Ferlugi s simpatično kokošjo družino, drugi je bil šempolajski otroški vrtec, ki je prikazal zmaja Direndaja, tretje pa državno učiteljske »Slomšek« z »Veselo žalostjo«.

Nagrade so podelili na Brdini pred veliko množico, ki sta jo nagovorila tudi kralj in kraljica pusta.

—O—

KIRGIZI POSTAJAJO NESTRPNI

Tudi med Kirgizi v Srednji Aziji prihaja do hudih pojavov nestrpnosti proti Rusom, ki so v Sovjetski zvezi dominantna skupina. To se je pokazalo na sedanjem centralnega komiteja komunistične partije kirgiške republike. Tajnik partije je povedal, da je prišlo že jeseni do neredov s protirusko ostjo v glavnem mestu Frunze. Ostro je napadel šolnike in druge odgovorne ljudi, češ da dopuščajo razraščanje domačega nacionalizma med mladino.

ISTRSKI ITALIJANI PRI KD IN PSI

Predstavništvo Unije Italijanov iz Istre in z Reke je pod vodstvom predsednika Silvana Saua v ponedeljek, 2. t.m. obiskalo na Tržaškem deželni vodstvi Krščanske demokracije in socialistične stranke. Istrski Italijani so opozorili na različne stopnje zaščite v republiki Sloveniji in Hrvatski, a tudi na ozemlju različnih občin. Kot kažejo popisi prebivalstva, življenjska moč italijanske manjšine upada, zato je treba okrepiti napore za obstoj in razvoj, pri čemer mora odigrati svojo vlogo tudi matični narod v Italiji. Na obeh sestankih so razpravljali o možnosti za uporabo sredstev, ki jih triletni finančni načrti italijanske države določa notranjemu ministrstvu za potrebe slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Jugoslaviji.

Iz Goriške

PREŠERNOVA PROSLAVA V BENEČIJI

V Čedadu je bila v soboto, 28.2., Prešernova proslava, ki sta jo priredila Kulturno društvo Ivan Trinko in Zveza kulturnih organizacij iz Tolmina. Kulturni odnosi sosednjih dolin so bili v ospredju posegov predsednika Gorske skupnosti Chiabudinija in predstavnika tolminskih družbenopolitičnih organizacij Jurančiča.

Med proslavo so odprli razstavo slik prerano umrlega umetnika Andrea Skanina ter predstavil zbirko Sotočje 1986.

Predzadnji večerni koncert v goriškem Avditoriju

»Služkinja gospodinja«, znano Pergolesijevo delo, je želo uspeh na koncertu v soboto, 21.2., v goriškem Avditoriju, koncertu iz ciklusa Sobotnih koncertov, ki jih organizira združenje Lipizer.

Ta zabavna opera, ki je za Gorico nekaj novega, je bila predstavljena v zasedbi znanega basa Alfreda Mariotti, mlade sopranistke Sonie Dorigo in karakterista Piera Pittaro in s spremljavo videmskega komornega orkestra pod taktirko Walterja Thelma.

Ceprav ima že skoraj dvesto let, opera še vedno navdušuje občinstvo in je pravi biser v svojem žanru. Pergolesijeva glasba se imenitno poda živahnemu libretu in je le malo skladateljem uspelo na enak način z glasbo ponazoriti značaje oseb že v prvi ariji opere.

Mariotti je bil zanimiv bas v vlogi jezičnega in hkrati plahega gospodarja, povsem je zado-

voljil pričakovanja s svojim polnim in bogatim glasom, hkrati pa stilno izredno preprostim in učinkovitim.

Sonia Dorigo je bila prefinjena, živahna, briljantna v glasbeni in igralski izvedbi svoje vloge služkinje-gospodnje.

Nemi služabnik, ki ga je odigral Piero Pittaro, je bil tudi duhovit in prefinjen, prav tako je zadovoljila izvedba komornega orkestra.

V drugem delu so bile predstavljene romance: »Aprite un po' quegli occhi«, »Non più andrai, farfallone amoroso« in »Dove sono i bei momenti« iz dela »Figarova svatba« W. A. Mozarta, pa še »Come se n'va contento« iz Donizettijevega »Elisir d'amore« kjer sta pevca še bolje pokazala svoje zmožnosti. Spremljal ju je pianist Hilarij Lavrenčič, ki je s svojim občutljivim izvajanjem znatno pripomogel k uspehu tega pevskega večera. (L. Q.)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

LITERARNA PRILOGA »UTRINKI«

V Melbournu (Avstralija) izhaja mesečnik »Vestnik«, glasilo slovenskih društev (naslov: P.O. Box 56, Rosanna Vic. 3048, Avstralija). Glavni urednik je Marjan Peršič. List je živahno in zanimivo urejevan, prinaša predvsem novice iz življenja avstralskih Slovencev, zatem iz matične domovine ter iz slovenskega zdomstva. Izhaja pa že nad 30 let, in je gotovo eden najboljših slovenskih listov, kar zadeva tekoče obveščanje o slovenskih dogodkih, pa tudi po svoji odprtosti do različnih miselnih tokov in po slovenski zavesti.

Za letošnjo novoletno številko je imel »Vestnik« tudi krajšo literarno prilogo, ki jo je pripravila skupina slovenskih kulturnikov iz Melbourn: Danijela Hliš-Thirion, Ivanka Škof, Peter Košak in Vasja Čuk.

Vasja Čuk objavlja črtico pod naslovom »Maratonska mrzlica«, podano v gladkem, tekočem jeziku. Doživetje športnika, tekača na dolge proge, kar je očitno on sam. V slovenskem lepovljju skorajda nimamo pripovednih del s področja športa, zato je ta črtica nekaj izvirnega, tako po zgradbi kakor tudi po tem, kako se piše loti takšne problematike.

Poleg doživetih pesmi, v slovenščini in ene v angleščini, objavlja Danijela Hliš-Thirion topisni dnevnik »Iz Avstralije do Evrope z ladjo«. Dnevnik se bo še nadaljeval. Gre za osebna doživetja in popotne vtise. Človek ob branju ne hote pomisli na pisateljico Almo Karlin iz Celja, ki se je po prvi vojni odpravila po svetu, se preživljala s pisateljevanjem oz. dopisništvom v nemške liste ter objavljajem knjig v angleščini in nemščini. Enkratna osebnost, ki je danes v pregledih slovenske književnosti niti ne omenijo.

Pesmi Ivanke Škof so nekaka idila, v ozadju njenih prispevkov je skoraj vedno pokrajina, ki pa je simbolična. Zato nikakor ne gre za elegije ali romantiko, temveč za stvarnost, katere pa pesnica očitno ne želi podati takšne, kakor je, torej »realistično«. Predstavi jo predvsem idealistično, takšno, kot naj bi bila, načrtano z estetsko potezo. Pri tem je vsaka pesem dogodek zase, kakor npr. »Lastovica«, brez ponavljajočih vtisov, ki sega od otožnosti do vztrajne upornosti v nenehnem boju za uresničenje svetlih ciljev.

Povsem drugačna pa je poezija Petra Košaka. Njegova pesniška izpoved je nekako modernistična in razmišljujoča, tematika je prav pestra, kakor se nam kaže že iz naslovov: Pojoče zvezde, Novi čas, Umiranje, Blazna vrv, Okus soli. Na številne probleme pesnik ne najde pravega odgovora, ko npr. v pesmi »Okus soli« vzklikne na koncu: Reži se morje porogljivo.

V Avstraliji je nedvomno nekaj nadarjenih ustvarjalcev, ki kažejo nezlomljivo voljo do oblikovanja slovenske besede, četudi daleč od matične domovine. Slovenska kultura na ta način ni nekaj, kar je vezano samo na stari slovenski svet, ustvarja tudi v zdomstvu, in njeno sporočilo prehaja jezikovne pregrade in zemljepisne daljave. Slovenska kulturna zgodovina jih bo morala prej ali slej upoštevati.

Naj še zabeležimo, da so v Avstraliji izdali pravkar knjigo »Naše steze«, zbirko književnih prispevkov slovenskih (6), hrvaških (6), srbskih (5) in makedonskih (3) ustvarjalcev. O njej je poročal melbournski dnevnik »The Age«. Od slovenske strani sodeluje predvsem melbournska skupina, levji delež pri tem pa je imela ga. Ivanka Škof.

Tematska številka Nove Revije

Izšla je 57. številka Nove revije s tematskim podnaslovom »Prispevki za slovenski nacionalni program«. V uvodu uredništvo naglašja, da je to kratna izdaja Nove revije namenjena razpravam in esejem, ki zadevajo korenine slovenske nacionalnosti, sedanji položaj in perspektive. Potreba po tovrstnem razglabljanju naj bi izhajala iz globoke krize sedanje jugoslovanske družbe ob hkratni odsotnosti jasnega programa, kako se iz krize izkupati.

Prvi zapis, ki nosi naslov »Slovenska državnost«, je prispeval Tine Hribar. V njem najprej prikaže razvoj teoretične misli v zvezi s pojmom državnosti kakega naroda, zatem pa analizira razvoj in nakaže perspektive slovenske državnosti. Ivan Urbančič razmišlja o Slovencih v perspektivi konca nacije; Dimitrij Rupel v prispevku, ki nosi naslov »Odgovor na slovensko narodno vprašanje«, izraža prepričanje, da je slovenski narod pred odločilnim preobratom, ki ga lahko popelje v krog modernih narodov, ali pa lahko ostane korak nazaj, ki bi bil prvi v tisočletni zgodovini.

Spomenka Hribar analizira predvsem obdobje nastajanja slovenske državnosti med drugo svetovno vojno in kaže na manipulacije, ki jih je v duhu ali celo pod neposrednim vodstvom Stalinove kominterne slovensko partijsko vodstvo izvajalo v okviru Osvobodilne fronte. V zapisu z naslovom »Tradicija NOB in enakopravnost

jezikov v Jugoslovanski ljudski armadi«, Veljko Namroš prikaže, kako se je slovenska partizanska vojska preoblikovala v vsedrjavno, jugoslovansko armado.

O odnosu med starodavno in sodobno družbo piše Alenka Goljevšček, ki meni, da v sodobni slovenski družbi še vedno prevladuje starodavno izročilo uniforme nestrpnosti nad dosežki moderne družbe, kot so pravna država, pravica do drugačnosti in podobno. Tudi Goljevščkova izraža prepričanje, da stoji slovenski narod pred usodnim razpotjem, ki ga lahko popelje v svet razvitih ali pa med nerazvite.

O političnem sistemu civilne družbe kot sistemu, ki bi bil po meri sedanje razvojne stopnje slovenskega naroda, piše Jože Pučnik. Gregor Tomc v sestavku z naslovom »Civilna družba pod slovenskim socializmom« išče vzporednice med socializmom in fevdalizmom in jih tolmači kot zaostajanje v razvoju. France Bučar razmišlja o pravni ureditvi položaja Slovencev v stari in novi Jugoslaviji. Dokoplje se do prepričanja, da so bile narodne pravice Slovencev bolj gotove v stari Jugoslaviji, ker se država v gospodarstvo takrat ni vtkala.

O pravici do samoodločbe slovenskega naroda izčrpano piše Peter Jambrek. V prispevku o slovenski univerzi Janez Jerovšek razkriva porazne posledice, ki jih je imela za kakovostno

nadaljevanje na 7. strani ■

S TRŽAŠKEGA

IRET sprožil sodni postopek

Upravni svet družbe IRET je v zvezi z zamrznitvijo izvoza izdelanega blaga in ob upoštevanju, da so številni posegi za iskanje pozitivnih rešitev ostali brez odgovora, sklenil, da se bo poslužil sodnega postopka. V tiskovnem poročilu podjetja je rečeno, da neupoštevanje že izdanega soglasja za izvoz v skupni višini 7 milijard lir nima nikakršne osnove ne v splošnih normah, ki urejajo izdajanje dovoljenj za izvoz blaga za vojaško uporabo, niti v novem zakonu Formica. Delniški družbi IRET je bilo izdano redno soglasje za izvoz, ki pa je zdaj blokiran že tri mesece. Upravni svet je zato sklenil, da s pravnim aktom pozove tržaško carino, naj odobri izvoz omenjenega blaga. Družba IRET že dolga leta namenja znatna sredstva raziskavam in razvoju novih tehnologij. Zaradi nepričakovane zamrznitve izvoza sta pod resnim vprašanjem delo zaposlenih in obstoj podjetja.

Upravni svet je obenem sklenil pričeti s preureditvijo podjetja, da bi se v bodoče izognili podobnim restrikcijam. S tem pa se bo zmanjšala proizvodnja visoko profesionalnih primopredajnih aparatov in se bo okrepil civilni program in proizvodnja elektronskih komponent. Preureditev podjetja pa je pogojena od takojšnje razrešitve carinske blokade.

NOVICE

NOVO PAPEŽEVO POTOVANJE

Papež Janez Pavel II. se odpravlja na novo potovanje. Tokrat bo obiskal Latinsko Ameriko. Ustavil se bo v 19 mestih, med drugim v čilski prestolnici Santiago.

Iz Rima bo odpotoval 31. marca dopoldne in na rimsko letališče se bo vrnil 13. aprila v opoldanskih urah. To bo njegovo 33. potovanje izven Italije. Med potovanjem se bo sestal s številnimi ljudmi od preprostih delavcev in zapornikov do predsednikov republik.

Od 8. do 14. junija pa bo Janez Pavel II. na potovanju po Poljski.

ENERGETSKA KONFERENCA V ITALIJI

V Rimu so objavili zaključno poročilo energetske konference, katero so sestavili predsedniki treh odsekov Baffi, Veronesi in Elia.

Trije odseki se nanašajo na gospodarstvo, energijo in razvoj, na okolje in javno zdravstvo ter na institucijske predpise.

Zaključno poročilo poudarja, kako je zlasti treba povečati varčevanje z energijo, razviti primarna sredstva zanj, nadzorovati zunanje vire, povečati proizvodnjo elektrike termičnih in jedrskih central ter paziti na okolje in zdravje prebivalstva.

POMEMBNA RAZPRAVA V VIDMU

■ nadaljevanje s 1. strani

Šlo je vsekakor za pomembno diskusijo, ki gotovo predstavlja korak naprej v okviru prizadevanj za doseg cilja, ki je naravnost življenjsko važen za naše ljudstvo v Italiji.

IZ DELOVANJA SLOVENSKE SKUPNOSTI NA TRŽAŠKEM

■ nadaljevanje s 4. strani

Pokrajinski izvršni odbor Ssk je tudi ostro obsodil zadnji primer nacionalističnih izpadov, do katerih je prišlo prejšnji teden pri finalnih tekmovanjih med italijanskimi in slovenskimi srednješolci v mestni športni palači. Ta zadnji izbruh narodnostne nestrpnosti (po onem v stolnici sv. Justa in v gledališču Rossetti) je še toliko bolj zaskrbljujoč, ker so bili pri njem soudeleženi številni mladi ljudje, torej bodoči izobraženci in družbeni voditelji, in je do njega prišlo v času, ko se toliko govori in piše o kulturi sožitja in odprtosti med tu živječima narodoma. Obsodbe vredno je tudi dejstvo — nadaljuje poročilo Ssk — da se za besedne nacionalistične izpade in žalitve Slovencev, tako med igralci kot med navijači na tribunah, niso zmenili ne sodniki ne odgovorni vzgojitelji in niso poskrbeli, da se prenehajo. Dejansko so ti trajali do konca tekem.

TEMATSKA ŠTEVILKA NOVE REVije

■ nadaljevanje s 6. strani

raven slovenskega visokega šolstva vpeljava preverjanja lojalnosti profesorjev in asistentov do oblasti.

Veljko Rus piše o generacijskem nasprotju v slovenski družbi, Marjan Rožanc pa razmišlja o liberalizmu in nacionalizmu. Sledijo še trije prispevki, in sicer prispevek Jožeta Snoja z naslovom »Moderni kristjan in absurd slovenstvo«, prispevek Draga Jančarja z naslovom »Slovenski eksil« ter esej Nika Grafenauerja, v katerem avtor piše o socialnih vzrokih visokega samomordilstva na Slovenskem.

PUST IN SMEH

■ nadaljevanje s 3. strani

Ste pomislili kdaj, na koliko različnih načinov se lahko smeje človek. Poznamo smejoče se oči, prijazen nasmeh, ironični nasmeh, škodoželjni smeh, tiho smejanje, krohotanje ... in še bi lahko naštevali. Gre za reakcije na različne situacije, ki so v nas zbudile občutek smešnosti, oziroma lahko tudi občutek veselega razpoloženja, ki pa ni vedno strogo odvisno od osebnega počutja. Gotovo pa je smeh zelo osebna značilnost vsakega človeka. Mogoče ste kdaj opazovali, kako se smejejo vaši znanci in prijatelji in ugotovili, da ima vsakdo izmed njih svoj način smejanja, ki navadno odraža tudi njihove značajske poteze. Še posebej, če ugotavljamo vzroke, ki so jim privabile smeh na usta.

Različni so namreč vzroki, ki povzročajo vtis smešnosti. Po Bergsonu so to: smešnost oblik (preobleke in kostimi, mehanski in podzavestni gibi, lahne telesne napake), situacijska smešnost (dvoumja, zunanji vplivi, raztresenost), besedna smešnost (ponovitve, hiperbole, ustaljene besedne zveze, prazne fraze) in še značajska smešnost. Slednji posveča Bergson največjo pozornost, saj gre v bistvu za smešnost, ki s smehom kaže in obsoja človeške značajske šibkosti in napake, da bi se vsi boljšali.

Vsak učinek smešnosti pa nemudoma splahni, ko se pojavi čustvena prizadetost v odnosu do vzroka smešnosti. Da se človek lahko smeje, mora namreč biti sposoben določene odmaknjenosti. In kako zdrava in pomirjujoča je ta sposobnost! Vsakdo izmed nas je verjetno že to okusil. Koliko težav in problemov, ki so se nam dol-

go zdeli nerešljivi, smo uredili v trenutku, ko smo jih znali pogledati na način, kot da bi ne bili več del nas samih. Same sebe smo videli v ogledalu in naenkrat se nismo imeli več za tako strašno važne in pomembne. Nismo več imeli resnega odnosa do samih sebe in kot v čudežu je mora splahnela. V trenutku nas je namreč prevzel val optimizma, dobre volje, tudi pozitivne, ustvarjalne moči, ki nam je pomagala da smo premagali težke trenutke.

Zanimivo je pomisliti, kakšen odnos imajo ljudje do tistih, ki se znajo nasmejniti tudi v težkih časih in pustih dnevih. To so tako imenovani optimisti, ki pri nekaterih veljajo za neresne, neodgovorne ljudi. In vendar bi morali veljati tudi ljudje za vzor vsem. Oni so sol zemlje. Vse znajo videti v taki luči, ki je spodbudna, ki odpravlja ovire in uglajuje strmine. Prav zato so verjetno bližje resnici, če pa ne bi bilo tako, vsaj živijo v veliko manj napetem in živčnem stanju. To so ljudje, ki znajo spremeniti tragedijo v dramo, komedijo v farso, stanovskega tovariša v prijatelja, dejstvo v slučaj, itd. Iščejo drugačno, manj bolečo razlago, drugo stran kolajne. Vedo, da si lahko dogodke vsakdo razlaga po svoje in zato ni absolutnih, neovrgljivih, končnih resnic.

To so ljudje, ki vedo, da se po nevihti prikaže sonce in se zato ne čutijo uničene, če se malo zmočijo.

Res, smeh ima čudežno moč, v vsaki situaciji nam je lahko dragocen zaveznik in pomočnik. Z nasmehom na ustih se nam bo vsaka težava zdela manj velika, lažje premostljiva.

M. T.

Jack London KRALJ ALKOHOL



French Frank je natočil kozarec rdečega vina iz velike pletenke, da se najina kupčija zalije. Spomnil sem se rdečega vina na italijanski kmetiji in zdrzil sem se. Zganje in pivo mi ni bilo povsem tako zoprno. Toda kraljica gusarjev-ostrigarjev je zrla vame, držeč deloma izpraznjeno kupico v roki. Imel sem svoj ponos. Čeprav mi je bilo samo petnajst let, vendar nisem mogel pokazati, da me je manj možaka kot nje. Poleg tega so bili zraven še njena sestra in gospa Hadley, mladi gusar-ostrigar pa pristaniška podlasica z zalizci. vsi s kozarci v roki. Mar sem bil mlekolizec in vodopivec? Ne, tisočkrat ne, in če bi bilo treba izpiti tisoč kozarcev! Kakor pravi možak sem izpil polni kozarec.

French Frank je bil židane volje spričo prodaje, ki sem jo bil odobril z zlatnikom za dvajset dolarjev. Natočil je še več vina. Jaz sem se zavedal svoje dobre glave in izbornega želodca in sem bil prepričan, da sem zmerno lahko pil z njimi, ne da bi se zopet zastrupil za ves teden. Prenesel sem lahko toliko kot oni, poleg tega so bili oni že nekaj časa pili.

Pričeli smo peti. Spider je zapel pesmi

»Bostonski tat« in »Črna Lulu«. Kraljica je zapela: »Rada bi bila ptičica«, njena sestra Tess pa: »Oj, ravnajte s hčerko mi prijazno«. Zabava je bila brž bolj in bolj glasna in bučna. Spoznal sem, da sem se lahko odtegnil pijači, ne da bi me opazili ali poklicali na odgovor. In ko sem stopil s kozarcem v roki na stopnice kabine, tako da sem imel glavo in pleča zunaj, sem lahko izlil vino čez krov.

Moje misli so bile nekako takele: Čudno je, da je tem ljudem vino slabega okusa po godu. No, pusti jih! Zavoljo njihovega okusa se ne morem pričkat. Moja možgatost me je morala po njihovih čudnih nazorih primorati, da bi se delal, kakor da mi je vino všeč. Pa dobro. Se bom pač delal tako. Toda pil ne bom več kakor je nezogibno potrebno.

Kraljica je začela zaljubljeno pogledovati mene, poslednjega novinca med brodovjem gusarjev-ostrigarjev, ki nisem bil samo pomagač, ampak gospodar in lastnik svoje barke. Odšla je na palubo na sveži zrak in me vzela s seboj. Seveda je dobro vedela, meni se pa sanjalo ni, kako je French Frank spodaj v kabini robantil za-

radi tega. Sedela sva na kabini, ko se je nama pridružila Tess, za njo Spider in Bob in nazadnje gospa Hadley in French Frank. In sedeli smo tam s kozarci v roki in prepevali, velika pletenka pa je neprestano krožila; jaz sem bil edini, ki sem bil docela trezen.

In tiste trenutke sem užival, kakor jih nobeden izmed njih ni mogel uživati. Tukaj v tem ozračju prostosti in brezskrbnosti si nisem mogel kaj, da ne bi primerjal teh trenutkov in tega življenja s prejšnjim dnevom, ko sem sedel pri svojem stroju v dušečem, zatohlem ozračju in ponavljal, ponavljal z največjo brzino, brez konca in kraja vrsto svojih mehaničnih kretenj. Sedaj pa sem sedel tukaj s kozarcem v roki, v toplozoreči tovarišiji z gusarji-ostrigarji, pustolovci, ki niso hoteli biti sužnji malenkostnega enoličnega dela, ki so se rogali omejitvam postave in so takorekoč nosili svoje življenje in svojo prostost v svojih rokah. Da pa sem se mogel pridružiti tej krasni družbi svobodnih ljudi brez sramu in brez strahu, mi je pomagal kralj Alkohol.

Popoldanska morska sapa mi je polnila pljuča s svojim vonjem in dvigala valove sredi zaliva. Pred njim so plavale ladje z razpetimi jadri in trobile, da bi jim odprli dvizne mostove. Mimo nas so drveli vlačilci z rdeče barvanim dimnikom in zibali našo barko v valovih svoje brazde. S sladkorjem naložena barka je vozila proti

Posebnost književnosti majhnega...

■ nadaljevanje s 3. strani

bo ohranil kot skupna vrednota, pa prihaja seveda do izraza že v pred-književniški dobi, to je v ljudski pesmi, kjer se pojavlja v obliki različnih arhetipov, ki so bogastvo še ne izoblikovane etnične zavesti, bodo pa sčasoma postali uporabni elementi dozorevajoče duševnosti skupnosti, hkrati pa tudi prešli, kot simbolni motivi, v dela slovstvenih ustvarjalcev.

V zvezi z ljudsko pesmijo bi se rad — nanašajoč se seveda na Kafkovo diagnozo — nekaj trenutkov ustavil ob slovenski ljudski pesmi o Lepi Vidi. Le-ta je, mlada žena, živela ob obali, nekje med Barkovljami in Devinom, s starim možem in svojim detetom, a jo je nekega dne tuj čolnar zvabil k sebi v čoln in jo odpeljal za dojljo španskega princa. In seveda je tam, daleč od doma, nesrečna, zato joče za izgubljenim domom, za sinom, možem in očetom. No, a ta pesem, ki naj bi v glavnem simbolizirala človeško hrepenenje po novem in neznanem, je predvsem svarilo skupnosti, ki sluti o sami sebi, da bo propadla, če jo zapusti tista, ki je edina lahko nadaljevalka rodu. Brez nje se namreč veriga rojstev pretrga; stari mož in njen oče, ki Vido brez uspeha iščeta, sta simbol starega domačega kraja, ki bi do kraja osirotel, če bi njegove Vide posnemale njihovo vrstnico.

Mislim, da ne delam sile ljudski pesmi, če njen motiv uporabim (kot sem v nekem svojem delu že storil) tudi za primer, ko je usoda majhnega naroda odvisna od vpliva velikega, ki živi ob njem in ga, tako ali drugače, ogroža. Ob taki danosti seveda ni potrebno, da si ljudska pesem izmišlja prihod čolnarja, ki bo odpeljal Vido na španski dvor, saj je ugled velikega naroda z njegovo zgodovino, ekonomijo, umetnostjo še večja skušnjava za sina ali hčer majhne skupnosti. Takó motiv lepe Vide naenkrat neha biti pesniški in postane element manjvrednostnega kompleksa. Ta je seveda toliko bolj izrazit, ko del majhnega naroda živi v sklopu tuje državne ure-

ditve, saj je tedaj vsak njegov član izpostavljen skušnjavi, da zapusti rodno občestvo — stari mož in oče v pesmi — in se prelevi v člana večinske skupnosti, ki tokrat lahko govori tudi špansko, vsekakor pa izhodiščni skupnosti tuj jezik.

Edino, kar se, pri taki prelevitvi, spremeni, je, da v ljudski pesmi Lepa Vida joče za izgubo svojega bistva, trpi zavoljo zatajitve svoje biti, zavoljo izdajstva nad domačim krajem — pri zamenjavi skupnosti in jezika, ki smo ji priča v našem vsakdanjem izkustvu, pa reakcije niso tako vidne. Predvsem ubežnik ali ubežnica ne odhajata v *neznano*, temveč ostajata doma, to se pravi, da nimata domotožja, pridobila pa sta na ugledu, ker sta se spojila z močnejšim občestvom. Gotovo, bolj občutljivi značaji se prvi hip ne znajdejo, nerodno jim je, tudi sram jih je, a to počasi potlačijo v podzavest. In iz te podzavesti se pri nekaterih potem rodi sovražno razpoloženje do ljudi, od katerih so se ločili, marsikdaj se iz tiste podzavesti sprožijo čisto janičarski posegi.

Pomembna je tokrat ugotovitev, da književnost majhnega naroda, oziroma njegove ločene skupnosti, lahko ponudi ogroženim članom tako prvine, ki so jim potrebne za preživetje, kakor tudi da jim pokaže, katere poti naj se varujejo, da se ne bodo približali izginotvi. To se pravi, da tudi s prikazovanjem zased, ki ga lahko presenetijo, književnost majhnega naroda lahko spregovori zavesti vsakega posameznika in ga obveže, da sprejme nase del skupne dolžnosti.

Kar spet ne pomeni, da naj bo taka književnost zavezana nekemu poslanstvu oziroma da naj bo misijonarska, pedagoška itd. Ljudska pesem o Lepi Vidi ne vsebuje nikakršne maksime, njena zgovornost je umetniško neposredna.

Saj. Ta kratki ekskurz pa ima za nas, to se pravi za tiste, ki kot skupnost živimo v sožitju, v simbiozi, z drugim narodom, poseben prizvok v tem smislu, da sicer govori o zvestobi sebi, a prav s to

zvestobo obenem poudarja, da je to najbolj ustvarjalen način, da smo za pluralizem in da se rešimo tiste nevarnosti »monotonosti in enoličnosti«, pred katero nas svari Levy Strauss. Hkrati pa je za pripadnike velikih in močnih narodov — posebno za pisatelje in pesnike — tako razmišljanje lahko spodbuda, da v svojih deželah odklanjajo vse, kar lahko sili pripadnike majhnih občestev, da se izneverjajo sebi. Priložnosti za prelevitev je, tako in tako, že samo po sebi zadosti, zato je ustvarjanje odklanjajočega ozračja do tistega, ki je drugačen, nevredno početje za narode, ki so ponosni na svojo kulturo in ki bi radi v omiki prednjačili.

Lepo bi zato bilo, ko bi se pisatelji in pesniki velikih narodov kdaj zamislili v Kafkov stavek, da gre, pri literaturi majhnega naroda, »nič manj kot za odločitev o življenju in smrti vseh« pripadnikov tistega naroda.

—O—

KAJ PREDLAGA GORBAČOV AMERIKANCEM

■ nadaljevanje s 1. strani

rambni minister Spadolini je izjavil, da zasluzijo sovjetski predlogi pozorno prehtanje s strani zahodnega zavezništva. Pozitivno mnenje izreka tudi britanska vlada s pripombo, da je sovjetska gesta tudi dokaz moči in odločnega zadržanja Atlantske zveze. Pozitivno mnenje je izrekel tudi japonski ministrski predsednik Nakasone.

Predlog sovjetskega voditelja Gorbačova je pozitivno ocenil tudi Reaganov posebni odposlanec Paul Nitze, ki je bil na uradnem obisku v Rimu in se je sestal z obrambnim ministrom Spadolinijem.

Glasnik Bele hiše Fitzwater pa je dejal, da gre za pozitiven razvoj dogajanja, zlasti še zato, ker Kremelj svoje ponudbe ne veže več na zahtevo, da bi se Združene države odpovedale svojemu načrtu o vesoljskem ščit.

odprtemu morju. Sonce se je kopalo na rahlo valujoči vodi in življenje je bilo veličastno. Zdajci je Spider zapel:

»Ej, to je Lulu, črna Lulu, moja draga, ej, kje, povej, kje si tak dolgo bila? Čepela sem v ječi, čakala rešitve, ko bi moj dragi pome prišel!«

Glej ga, duha upornosti, pustolovstva, romantičnosti, stvari, ki so bile prepovedane, a kljubovalno in imenitno izvršene! In zavedal sem se, da drugo jutro ne pojdem k svojemu stroju. Drugi dan sem hotel biti gusar-ostrižar, tako svobodno diha-joč gusar, kakor je dopuščalo stoletje in vode zaliva pri San Franciscu. Spider se je bil že pogodil z menoj, da se bo vozil kot edini moj mornar in tudi kot kuhar, medtem bi jaz opravljal delo na palubi. Zjutraj sva se hotela preskrbeti z živežem in vodo, razviti veliko glavno jedro (ki je bilo tako veliko, da pod takim še nisem vozil) in odriniti iz zaliva, čim bi potegnil veter z morja in bi se oseka nagibala h koncu. Nato sva hotela zrahljati vrvi jadra in se ob začetku plime odpeljati po zalivu do otočja Asparagus, kjer sva hotela milje daleč od obrežja vreči sidro. In slednjič so se mi imele uresničiti sanje: spal bom na vodi. Drugo jutro se bom prebudil na vodi in potem bom vse svoje dni in noči preživel na vodi.

Kraljica me je prosila, naj jo prepe-ujem s svojim čolnom na suho, ko se je French Frank ob sončnem zahodu pripravljaj, da bi prepeljal svoje goste na obrežje. Jaz nisem razumel, kaj je pomenila nenadna sprememba njegove namere; pozval je namreč Boba, da naj z njegovim čolnom izvrši njegovo nalogo, sam pa je ostal na krovu svoje barke. Tudi nisem razumel Spiderja, ki mi je reže se rekel po strani: »Hoho! Ti pa nisi počasen!« Kako je moglo priti meni, dečaku, na misel, da je bil osivel možak petdesetih let ljubosumen name?

Sešla sva se, kakor je bilo dogovorjeno, v ponedeljek zarana, da dovršiva kupčijo. Bila sva pri »Zadnji priložnosti« Johnnyja Heinholda — v krčmi, kajpada, kjer ljudje sklepajo kupčije. Plačal sem zahtevano vsoto, prejel pobotnico in French Frank je gostil. Dozdevalo se mi je, da je to samo po sebi umevna šega in razumljiva — da oni, ki prodaja in prejme denar, spremeni del denarja v pijačo v krčmi, kjer se je kupčija sklenila. V moje veliko iznenadenje pa je French Frank gostil vso krčmo. Pila sva on in jaz, kar je bilo pravično videti; ampak zakaj naj bi bil povabljen na pijačo tudi Johnny Heinhold, ki je bil lastnik krčme in je stregel? Mahoma sem izračunal, da je imel dobiček celo pri onem kozarcu, ki ga je pil. Razumljivo je bilo, da sta bila povabljena na pijačo Spider in Bob, saj sta bila prijatelja

in tovariša z iste ladje. Toda zakaj je povabil še nabrežna težaka Billa Kelleyja in Soupa Kennedyja?

V krčmi je bil še Pat, brat Kraljice, tako da nas je bilo osem. Bilo je zgodaj zjutraj in vsi so naročili žganja. Kaj sem mogel storiti jaz v tej družbi velikih možakov, ki so vsi pili žganje? »Žganja,« sem rekel tako malomarno, kakor da bi ga bil že tisočkrat pil. In tako žganje! Zvrnil sem kozarec. Br-r-r! Še sedaj imam tisti okus v ustih.

In osupnil sem, kakšno vsoto je bil French Frank plačal — osemdeset centov. Osemdeset centov! Za mojo varčno dušo je bilo to nekaj nezaslišanega. Osemdeset centov — toliko, kolikor sem bil zaslužil z osem ur dolgim delom pri stroju — je šlo po našem grlu, je izginilo kakor bi mig-nil in pustilo samo slab okus v ustih. Niti govoriti ni bilo treba, da je bil French Frank razsipnik.

Jaz bi rad odšel ven na sonce, prek zaliva, na svojo krasno barko. Toda nobeden ni hotel oditi. Niti moj pomočnik Spider ni hotel iti. Noben migljaj ni pomagal moji zabiti glavi, da bi se spomnila, zakaj so ostajali. Odtlej sem večkrat mislil, kako so morali gledati mene, novodošleca, ki so me sprejeli v svojo družbo in sem stal z njimi pri točilnici in se nisem zganil, da bi odri-nil samo za enkratno pijačo.

(Dalje)